

Research articles

The Effect of The Dental Health Education Program to Solve the Problem of the Dental Public Health in Community of the Village Health Volunteers, Poyai Subdistict, Warinchumrab Distict, Ubonratchathani Province.

Satawat Srisombut

M.D. Faculty of Public Health,
Mahasarakham University

Terdsak Promarak

Ph.D.C. Faculty of Public Health,
Mahasarakham University

NamPhat Thungyingyong

M.D. Ubonratchathani Provincial Public
Health Office

Abstract

The operation of the dental health in the community was the important operation for the control and prevention the dental health problem of people. This research aims to compare the average scores before and after in the experimental group and the comparison group and to compare the average scores before and after between the experimental group and the comparison group to develop the operation of the dental health in the community and to be an approach for the solutions of the dental health disease in the community. The sample were the 60 village health volunteers which including the 30 experimental group and the 30 comparison group, the experimental group would receive the dental health education program which was developed. The data were collected by questionnaire, data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing with Dependent t-test and Independent t-test and qualitative data to conclusions and presentation the results by using descriptive research.

Results: The study found that after the experimental the village health volunteers the experimental group had reduced the amount of plaque in the mouth and there was the knowledge about the dental public health, attitudes and of the dental

operation in the dental public health, behavior in the dental health care, recognition performance in the dental public health. The participation in solving the dental public health in the community were increased over the previous experiments and higher than the comparison group at the statistically significant.

Conclusion: The effect of dental health education program to the village health volunteers to solve the dental public health in the community by providing the knowledge and skills of dental personnel which can improve their oral health as measured by the amount of plaque. And there was modified the knowledge, attitudes, performing, awareness and participation. There was an achievement in dental public health problem in the community.

Key words : Dental health education; Dental Public Health; Volunteers

บทความวิจัย (Research articles)

ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาเพื่อแก้ปัญหาทันตสาธารณสุข ในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ศดร.รช ศรีสุมัติ

นิสิตปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตร์

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เทอดศักดิ์ พรหมอารักษ์

อาจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

น้ำเพชร ตั้งยังยง

รองนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในชุมชน เป็นการดำเนินงานที่สำคัญในการควบคุมและป้องกันปัญหาทางทันตสุขภาพของประชาชน การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนหลังระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานทันตสาธารณสุขในชุมชน และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโรคทางทันตสาธารณสุขในชุมชน โดยผู้มีส่วนในการดำเนินงานได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 60 คน ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 30 คน กลุ่มทดลองจะได้รับกิจกรรมโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่พัฒนาขึ้นมา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย Dependent t-test และ Independent t-test และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีสรุปประเด็น และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ลดลงมากกว่าก่อนการทดลอง และต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนในการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ การดำเนินงานด้านทันตสาธารณสุข การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทันตสาธารณสุขในชุมชน เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุป ผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาเพื่อแก้ปัญหาทันตสาธารณสุขในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดย

การให้ความรู้และพัฒนาทักษะจากทันตบุคลากรสามารถปรับเปลี่ยน ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตน การรับรู้ และการมีส่วนร่วม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้จัดระบบบริการด้านทันตสาธารณสุข เพื่อแก้ปัญหาทันตสุขภาพในชุมชนในชุมชน

คำสำคัญ : ทันตสุขภาพ; ทันตสาธารณสุข; อาสาสมัครสาธารณสุข

บทนำ

โรคในช่องปากเป็นโรคเรื้อรังที่มีความชุกสูงในทุกกลุ่มวัย ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างทันที่ โรคจะลุกลามและสูญเสียฟันในที่สุด จากรายงานผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากระดับประเทศชาติครั้งที่ 7 พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มอายุมีแนวโน้มความรุนแรงของการเกิดโรคในช่องปากเพิ่มขึ้น และจำเป็นต้องได้รับการดูแล เพื่อป้องกันชะลอความเจ็บปวด และการสูญเสียฟันที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และคุณภาพชีวิต ได้ ¹

จากการสำรวจข้อมูลด้านทันตสุขภาพ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลโพธิ์ใหญ่ จำนวน 166 คน พบผู้มีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการอุดฟัน จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 และมีปัญหาเหงือกอักเสบ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 เคยมีประสบการณ์การพบทันตบุคลากรจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 48 เคยได้รับการอบรมด้านทันตสาธารณสุขปีละ 2 ครั้ง จำนวน 166 คน ร้อยละ 100 เคยออกให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพในชุมชน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 และผลจากการทดลองทำแบบสอบถาม ด้านความรู้มีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 47.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 36.4 ระดับต่ำ 15.8 ด้านทัศนคติระดับมาก ร้อยละ 40.6 ระดับ

ปานกลาง ร้อยละ 41.8 ระดับน้อย ร้อยละ 17.6 ด้านการปฏิบัติตนระดับมาก ร้อยละ 36.4 ระดับปานกลางร้อยละ 56.8 ระดับต่ำ ร้อยละ 6.8 และการมีส่วนร่วมชุมชนระดับมาก ร้อยละ 45.6 ระดับปานกลางร้อยละ 46.6 ระดับน้อย ร้อยละ 7.8 ²

การดำเนินงานด้านทันตสาธารณสุขในชุมชน นอกจากทันตบุคลากรแล้ว ยังมีบุคลากรที่สำคัญในพื้นที่อีก คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย นอกจากนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ยังมีบทบาทในการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรคในชุมชน เนื่องจากอาสาสมัครเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประชาชนในพื้นที่ ฉะนั้นจึงสามารถเข้าถึงคนในชุมชน รู้จุดแข็งจุดอ่อนของชุมชนเป็นอย่างดี ทำให้การทำงานในชุมชนง่ายขึ้น ดังนั้นการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ถูกต้องจึงเป็นแนวทางที่ดีแนวทางหนึ่งในการดำเนินงานทันตสาธารณสุข เพื่อให้อาสาสมัครเหล่านั้นเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน อันจะนำมาซึ่งทันตสุขภาพที่ดีและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชนต่อไป

จากที่กล่าวมา ปัญหาสุขภาพช่องปากยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนที่ควรได้รับการแก้ไข และผู้ที่มีบทบาทสำคัญด้านสุขภาพในชุมชนคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและประสบการณ์ด้านทันตสุขภาพ เพื่อให้สามารถนำไปแนะนำ ส่งเสริมทันตสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ผลของโปรแกรมทันตสุขภาพในการแก้ปัญหาทันตสาธารณสุขในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นการเพิ่ม ความรู้ ทักษะ การรับรู้ และการ